

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง และสภาพแวดล้อม บุคคลในสังคมจึงจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และปรับตัวเพื่อให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข แต่บุคคลไม่สามารถสนองตอบความต้องการของตนเองได้ทุกเรื่อง เมื่อไม่ประสบความสำเร็จจึงทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง ผิดหวัง ท้อแท้ สับสน อารมณ์ตึงเครียด และเกิดความคับข้องใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ผลักดันหรือกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมได้ (บงกช โควินท์, 2544)

จากสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงส่งผลให้ผู้ใหญ่และเด็กต้องการทางออกให้กับชีวิต บางคนแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ไม่สร้างปัญหาให้สังคม แต่บางคนเลือกแสดงออกในทางที่ผิดคือทำตัวเป็นปัญหากับสังคมและคนรอบข้าง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนจากข่าวในหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ (ไทยรัฐ : 16 กันยายน 2546, หน้า 15)

ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมมากที่สุด อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือเด็กวัยรุ่น ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา จะพบว่ามีความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเด็กมากมาย เช่นกรณีนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ยิงยายและลุงของนักเรียนหญิงเพราะเรื่องความรัก กรณีนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยิงเพื่อนนักเรียนกระสุนเจลโบโดนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 บาดเจ็บที่จังหวัดสระแก้ว นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ยิงเพื่อนนักเรียนหน้าเสาธงที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และอีกหลายกรณีที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นชายและไม่เป็นชายทางหน้าหนังสือพิมพ์ (มติชนสุดสัปดาห์ 13-19 มิถุนายน 2546 : 89) จะเห็นว่าปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่ในกลุ่มของนักเรียนอาชีวศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวแต่ได้แผ่ขยายเข้าไปในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อเนื่องมากมายซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้นเอง

การที่เด็กวัยรุ่นมีการใช้ความรุนแรงในการตัดสินแก้ไขปัญหามากขึ้นและสถานที่ที่เด็กเหล่านั้นจะใช้ในการแสดงความรุนแรงที่พบมากที่สุดคือสถานศึกษา รูปแบบของการใช้ความรุนแรง ในเด็กนักเรียนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยเปลี่ยนจากการด่าทอ ทะเลาะวิวาท มาเป็นการใช้กำลัง

และอาวุธทำร้ายกันซึ่งจะนำไปสู่การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ในอดีตปัญหาความรุนแรงในสถานศึกษามักจะเน้นหนักไปที่กลุ่มของนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้งที่ในความเป็นจริงโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเองก็มีปัญหาการแสดงความก้าวร้าวและการก่อเหตุรุนแรงของเด็ก เหมือนกัน อาทิ มีการตั้งแก๊งรีดไถเงินเพื่อนหรือรุ่นน้องในโรงเรียน พุดจาส่อเสียดล้อเลียน ช่มชู้คุกคามเด็กที่อ่อนแอกว่า แต่ไม่ถึงขั้นทำร้ายชีวิตอย่างที่เป็นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (กองบรรณาธิการสถานปฎิรูป , 2546 : 33)

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ประสบปัญหาในเรื่องการก่อความรุนแรงในโรงเรียนมากจากการสำรวจพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในกลุ่มเด็กนักเรียนเกรด 6-10 จำนวน 15,686 คน ของวารสารสมาคมแพทย์อเมริกันเมื่อปี พ.ศ.2546 พบว่า เด็กจำนวนร้อยละ 29.9 ยอมรับว่าตนเองเคยเกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนบ่อยครั้งและร้อยละ 13 สรรภาพว่าตนมีส่วนร่วมในการใช้ความรุนแรง มีเด็กจำนวนร้อยละ 10.9 บอกว่าตนเองตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงและร้อยละ 6 กล่าววว่าตนเคยเป็นทั้งผู้ก่อความรุนแรงและตกเป็นเหยื่อด้วย นอกจากนี้ได้มีการศึกษาย้อนหลังไปหลายทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า ความก้าวร้าวและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในวัยเด็กจะส่งผลกระทบต่อถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย (กองบรรณาธิการสถานปฎิรูป, 2546:33)

ประเทศไทยไม่เคยมีใครทำสถิติเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในนักเรียนไว้ แต่จากคำบอกเล่าของเด็กนักเรียนทั่วไปพบว่ามีเด็กที่ก้าวร้าวและก่อความรุนแรงแฝงตัวอยู่แทบทุกโรงเรียนหรือทุกห้องเรียน เพียงแต่ไม่ได้เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เท่านั้นทำให้คนไทยไม่ได้ให้ความสนใจกับเรื่องดังกล่าวมากนัก ขณะที่สังคมอเมริกันเดือตร้อนกับปัญหานี้มากเนื่องจากสถิติในทศวรรษที่ผ่านมาพบว่าเด็กนักเรียนก่อความรุนแรงและระดับของความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีการคิดค้นหลักสูตรต่าง ๆ ในการ ป้องกันไม่ให้เด็กก่อความรุนแรงในโรงเรียน (กองบรรณาธิการสถานปฎิรูป, 2546:33)

อย่างไรก็ตามประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษา โดยในช่วงปฏิรูปการศึกษาปี พ.ศ.2542 ดังปรากฏให้เห็นได้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงโดยรายละเอียดของหลักสูตรจะพบว่ามีกำหนดให้เด็กนักเรียนทุกคนได้เรียนเรื่องความรุนแรงตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเน้นเรื่องการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมความรุนแรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

สำหรับการดำเนินงานของรัฐบาลเกี่ยวกับความรุนแรงที่ผ่านมาได้มีมาตรการเพื่อแก้ไข ปัญหาเมื่อเกิดเหตุรุนแรงในหมู่นักเรียนเป็นครั้งคราว อย่างไรก็ตามมาตรการเหล่านั้นเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันการก่อเหตุทะเลาะวิวาทและความรุนแรงในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้ โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งใกล้ชิดกับนักเรียนนั้นยังมีปัญหาเรื่องจำนวนครูไม่

เพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้ไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด ครูที่มีอยู่ส่วนใหญ่มิยังไม่สามารถเป็นที่พึ่งที่ปรึกษาที่ดีแก่เด็กได้เมื่อพวกเขาเกิดปัญหา (วีรบุษ ปิณฑวณิช, 2546 :17-18) อย่างไรก็ตามการกล่าวโทษสถานศึกษาให้ต้องรับผิดชอบทั้งหมดในการที่นักเรียนก่อเหตุทะเลาะวิวาทและใช้ความรุนแรงนั้นอาจจะไม่เป็นธรรมนักเพราะในสถานศึกษาแต่ละแห่งรับนักเรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันโดยไม่ได้มีโอกาสมากนักในการคัดเลือกนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาบางคนตั้งใจเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาแต่นักเรียนบางคนไม่มีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจนไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และไม่สนใจว่าอนาคตของตนในวันข้างหน้า เด็กเหล่านี้อาจมีปัจจัยจากทางบ้านที่ขาดผู้ให้คำแนะนำดูแล พฤติกรรมการแสดงออกต่อสังคม ชุมชน ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงได้

ปัญหาการใช้ความรุนแรงของเด็กนักเรียนนั้น เราไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าเหตุการณ์จะเกิดขึ้นเวลาใด การมอบหมายหน้าที่ให้ครูฝ่ายปกครองเฝ้าระวังอย่างเดียวยังคงไม่เพียงพอ เพราะถ้าหากครูไม่มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องการป้องกันการใช้ความรุนแรงแล้วคงไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ดร.นิคม จารุมณี ผู้อำนวยการกองสารวัตรนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวว่า ความรู้สหสาขาวิชาเป็นเรื่องสำคัญสำหรับโรงเรียน เพราะเด็กคนเดียวกันอาจมีปัญหาหลายเรื่องและนักเรียนแต่ละคนก็มีความบกพร่องและมีปัญหาทางการเรียนรู้ ทางสมอง ทางจิต และอื่น ๆ แตกต่างกันไป หากไม่มีใครรับฟังและหาทางออกช่วยเหลือได้ทัน เด็กจะระบายออกโดยใช้ความรุนแรงอย่างที่เกิดขึ้น(วีรบุษ ปิณฑวณิช, 2546:19) ปัญหาความรุนแรงนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ กล่าวคือการทำบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและการใช้ความรุนแรงอาจนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ทางสุขภาพ เช่น ความเครียด ความเจ็บป่วย ความพิการหรือความตายก่อนวัยอันควร ดังนั้นการที่เราทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและการใช้ความรุนแรงจึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่จะช่วยป้องกันและส่งเสริมสุขภาพในแต่ละบุคคลได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาปัญหาการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เนื่องจากการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษา มีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยต่อชีวิตของนักเรียนและบุคลากร ในโรงเรียน โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาในรูปแบบของกรณีศึกษาเพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปวางแผนหารูปแบบการแก้ไขปัญหาความรุนแรงและเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบกรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษา ณ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความรุนแรง (Violence) หมายถึง การที่บุคคลใช้กำลังทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บการทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นหรือการข่มขู่ว่าจะทำร้ายผู้อื่นให้บาดเจ็บ หรือข่มขู่ว่าจะทำร้ายทรัพย์สินของผู้อื่น รวมทั้งการใช้กำลังบังคับ กักขัง หน่วงเหนี่ยว และรุกรานสิทธิหรือเสรีภาพส่วนบุคคล

นักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546

เพื่อนนักเรียน หมายถึง เพื่อนสนิทของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546

ครูประจำชั้น หมายถึง ครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546

ครูปกครอง หมายถึง อาจารย์หัวหน้างานปกครอง โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อทราบความคิดเห็น ต่อการใช้ความรุนแรงในนักเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปวางแผนหารูปแบบการแก้ไขปัญหาความรุนแรงและเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษาต่อไป